

Tuomioistuinlaitos

Oikeusministeriön kannanotto vuoden 2024 tilinpäätöksestä

Oikeusministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisen perustellun kannanottonsa tuomioistuinlaitoksen vuoden 2024 tilinpäätöksestä.

Tilinpäätöskannanoton perustana ovat viraston tilinpäätös, joka sisältää toimintakertomuksen, sekä siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus.

Ministeriön yleisarvio tuomioistuinlaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta on hyvä. Tuomioistuinlaitos on saavuttanut tulossopimuksessa vuodelle 2024 asetetut tulostavoitteet pääosin.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta.

Kokonaisuutena tarkastellen tuomioistuinlaitoksen tuloksellisuudessa ja tulostavoitteiden toteutumisessa ei ole tapahtunut suuria muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2024 tuomioistuinlaitoksen toimintamenomomenttien yhteenlaskettu määrä oli noin 353 milj. euroa. Tämä oli yhteensä noin 26,6 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Vaikka henkilöstöresurssit ovat tuomioistuinten tuloksellisuuden kannalta olennaisia, tietojärjestelmien merkitys tuomioistuinten työvälineenä on korostunut vuosi vuodelta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus.

Tuomioistuinlaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Tuomioistuinlaitoksen yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita olivat asioiden ratkaiseminen jou-
tuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin, oikeusturvan yhtäläinen toteutuminen koko
maassa, tuomioistuinten tuottama laadukas ja yhdenmukainen asiointikokemus, sähköisten asi-
ointipalvelujen kattavuus ja toimivuus, tuomioistuinlaitoksen merkityksen ja toiminnan tunnettuus
yhteiskunnassa sekä luottamus tuomioistuinlaitokseen.

Oikeusturvan ajallisen saatavuuden yhdenvertaisuus eri alueilla toteutui asetettujen tavoitteiden mukaisesti yhtä kärkeä oikeutta lukuun ottamatta.

Keskeiset tuomioistuinten toimintaa kuvaavat tilastot julkaistiin internetsivuilla neljännesvuosit-
tain. Asiakastytyväisyyskyselyä tai mainetutkimusta ei kertomusvuonna toteutettu.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 7730
+358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
oikeusministerio.fi

EU:n oikeusalan vuoden 2024 tulostaulun mukaan yli 83 % kansalaisista ja 91 % yrityksistä katsoi, että tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus on erittäin hyvällä tai melko hyvällä tasolla. Kansalaisten näkemys riippumattomuuden hyvästä tasosta pienentyi hieman vuodesta 2023, jolloin 86 % kansalaisista arvioi, että tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus on erittäin hyvä tai melko hyvä. Sen sijaan yritysten näkemys parani vuoteen 2023 verrattuna, jolloin 88 % yrityksistä arvioi, että tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuus on erittäin hyvällä tai melko hyvällä tasolla.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuomioistuinlaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Tilinpäätöksen jaksossa 1.2.1. käsitellyistä tavoitteista on syytä todeta, että tuomioistuinten toimistotilatehokkuudelle asetetut tavoitteet saavutettiin. Toimitilakustannuksille asetettua tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu. Sähköisen asioinnin kehittäminen eteni vain osittain suunnitellulla tavalla ja istuntosalien varusteleminen siten, että todistelu taltioidaan käräjäoikeudessa ääni- ja kuvataallenteelle hovioikeuskäsittelyä varten, oli kertomusvuonna vielä kesken.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Tuomioistuinlaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Toiminnan tuottavuudelle (ratkaistut asiat / henkilötyövuodet) asetetun tavoitteen saavuttivat korkein hallinto-oikeus ja markkinaoikeus. Toiminnan taloudellisuudelle (euroa/ ratkaistu asia) asetetun tavoitteen saavuttivat korkein oikeus ja markkinaoikeus.

Tuomioistuinlaitoksen siirtyvä määräraha oli vähintään 8 % vuotuisesta kehysrahoituksesta.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuomioistuinlaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja vakuutus-oikeudessa vuoden lopussa vireillä olleiden asioiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa, hovioikeuksissa, hallinto-oikeuksissa, markkinaoikeudessa, vakuutus-oikeudessa ja käräjäoikeuksien käsittelemissä laajoissa riita-asioissa keskimääräinen käsittelyaika oli vuoden lopussa alempi kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Asioita, joissa valtio joutui maksamaan korvausta oikeudenkäynnin viivästymisen vuoksi, oli enemmän kuin vuonna 2023 ja viivästyshyvityksinä maksettu rahamäärä oli suurempi.

1.2.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tuomioistuinlaitos saavutti tavoitteensa osittain.

Joidenkin vuodelle 2024 asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ei ole voitu raportoida VMBaron poistuttua käytöstä 31.12.2023. Työpanoksen kohdennuksen otantajaksoa ei kertomusvuonna ole järjestetty.

1.3 Muut asiat

Tuomioistuimet ja Tuomioistuinvirasto ovat osallistuneet Oikeuslaitostyöryhmän ja sen alatyöryhmien työskentelyyn vuoden 2024 aikana. Alatyöryhmät ovat tehneet jatkotyöskentelyn pohjaksi suuren määrän toimenpide-ehdotuksia menettelyiden joustavuuden lisäämiseksi. Sähköisen asioinnin esteiden poistamisesta on tehty alatyöryhmissä lukuisia ehdotuksia ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämisellä on muutoinkin keskeinen rooli tehdyissä ehdotuksissa.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kanalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Tulossopimuksen toteutumista on seurattu puolivuositain. Tulosohtaukseen liittyviä asioita on käsitelty myös oikeusministeriön ja Tuomioistuinviraston johdon tapaamisissa. Ministeriön ja viraston yhteistyö on toimivaa ja vakiintunutta. Yhteistyön kehittämisessä otetaan huomioon valtiovarainministeriön johdolla vuonna 2023 tehdyt virastoarvioinnin suositukset.

Oikeusministeriö katsoo, että raportoinnin perusteet ovat olleet ohjauksen ja tulostavasti kan-
nalta asianmukaiset. Ministeriön ja tuomioistuinlaitoksen välistä tulossopimusta ja sen mittareita
on kehitettävä aiempaa strategisemmalle tasolle. Tulossopimukseen kirjattaville tavoitteille tulee
samalla etsiä mittareita, jotka parhaalla mahdollisella tavalla kuvaavat tuomioistuinlaitoksen ke-
hitystä. Tilinpäätöksessä tuomioistuinten työmäärää ja sen vaikutuksia tuomioistuinten tulokselli-
suuteen voidaan kuitenkin kuvata nykyistä informatiivisemmin.

Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuus- den parantamiseksi

Tuomioistuinlaitoksessa on edelleen tärkeää kiinnittää riittävästi huomiota oma-aloitteiseen, ak-
tiiviseen ja tavoitteelliseen sisäisten toimintojen kehittämiseen. Lisäksi on huolehdittava henki-
löstön riittävän laaja-alaisesta ja syvällisestä osaamisesta. Toimintaa ja tuottavuutta tukeva ict-
kehittäminen ja tuomioistuinlaitoksen asiakaskokemusten selvittäminen ovat niin ikään keinoja
parantaa oikeussuojan saatavuutta.

Tilastotietojen kattavuus, saatavuus ja käytettävyys edesauttavat tiedolla johtamista. Samalla ne
lisäävät tuomioistuinlaitoksen toiminnan avoimuutta, mikä puolestaan on omiaan lisäämään tuo-
mioistuinlaitosta kohtaan tunnettavaa luottamusta. Tilastotietojen raportoinnissa ja saatavuus-
dessa on edelleen kehittämistarpeita.

Työmäärämittareiden kehittäminen yhteistyössä ja mahdollisimman yhteismitalliseksi hallinnon-
alan muiden sektoreiden kanssa olisi omiaan edesauttamaan käsittelyketjujen sujuvoittamistar-
peiden havaitsemista ja korjaamista. Työmäärän mittaamisen selkeys lisää myös luottamusta.
Tilinpäätöksessä on mahdollista nykyistä tarkemmin kuvata pääkäsittelyjen ja suullisten käsitte-
lyjen kestoa sekä istuntopäivien pituutta ja analysoida niiden vaikutuksia tuomioistuinten työ-
määrän ja keskimääräisten käsittelyaikojen kehitykseen.

Oikeussuojan saatavuuden parantamiseksi on tärkeää, että tuomioistuinten käsittelyaikoja edel-
leen lyhennetään ja alueellisia käsittelyaikaeroja kavennetaan. Tuomioistuinviraston on syytä
seurata erityisen tarkasti lisäresurssien vaikutusta ruuhkautuneimpien tuomioistuinten toimintaan
ja käsittelyaikoihin.

3. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Oikeusministeriö huolehtii oikeudenhoidon resursseista pitkäjänteisesti yli hallituskausien ja pyr-
kii omissa esityksissään turvaamaan tuomioistuinlaitoksen resurssien riittävyyden. Lisäksi oi-
keusministeriö tarjoaa hallinnonalansa virastoille tukea EU-rahoitusasioissa ja ict:n kehittämi-
sessä.

Oikeusministeriö edistää hallitusohjelman mukaisesti hankkeita, joilla sujuvoitetaan tuomiois-
tuinprosesseja ja edistetään etäyhteyksien käyttöä. Oikeusministeriö edistää osaltaan tuomiois-
tuinlaitoksen toimitilojen toimivuutta ja tehokasta käyttöä. Ministeriö ottaa toiminnassaan huomi-
oon asioiden käsittelyketjut ja edistää hallinnonalan sektoreiden yhteistyötä.

Oikeusministeri

Leena Meri

Osastopäällikkö

Liisa Huhtala

Tiedoksi

Valtiokonttori
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö